

Slovenské banské múzeum aktívne v udržateľnom rozvoji banskoštiavnického regiónu

„Múzeum je nezisková organizácia, stála inštitúcia v službách spoločnosti a jej rozvoja, prístupná verejnosti, ktorá získava, reštauruje, komunikuje a vystavuje hmotné a duchovné doklady o ľuďoch a ich životnom prostredí, pre účely štúdia, vzdelávania a pôžitku.“

(Etický kódex Medzinárodnej rady múzeí - ICOM).

Slovenské banské múzeum pôsobí v múzejníctve viac ako 100 rokov. V r. 1900 bolo v Starom zámku založené Mestské múzeum, v r. 1927 v Bergergerichte Banské múzeum Dionýza Štúra a spojením týchto dvoch inštitúcií vzniká v r. 1964 Slovenské banské múzeum (SBM). SBM ako svoj súčasný strategický cieľ uvádza ochranu, zveľadovanie a prezentáciu zbierkového fondu súvisiaceho s baníctvom a geológiou Slovenska a históriou Banskej Štiavnice ako významného centra baníctva v minulosti. Rozsiahla banská činnosť - zdroj historického bohatstva i svetovej slávy Banskej Štiavnice, je dnes už úplne zaniknutá. Štiavnická krajina, samotné mesto so svojou neopakovateľnou atmosférou, jedinečnou architektúrou však stále pripomínajú a

Pletenie košíkov z trávy

máci a podnetov na zhodnotenie prírodného bohatstva i samotného života v meste v minulosti.

Okrem stálych expozícií SBM prezentuje svoj zbierkový fond i prostredníctvom krátkodobých výstav. Ich obsahovou náplňou sa stávajú aj aktuálne problémy životného prostredia. Ich názvy hovoria za všetko: Odpady vtedy? Odpady dnes!, Strom človeku a i. Periodická súťažná výstava Ochrana prírody a kultúrneho dedičstva v karikatúre dáva možnosť stretnutia svetových karikaturistov a ponúka ich videnie problémov životného prostredia širokému, nielen banskoštiavnickému publiku. Vnímanie sveta okolo nás formou výtvarných prác vyjadrujú deti od materských škôl až po študentov stredných škôl prostredníctvom výstavy My sa nevieme sťažovať nahlas.

S cieľom skvalitnenia regionálneho povedomia, poznania historických tradícií ako novú formu spolupráce verejnosti

a múzea realizuje SBM projekt *Škola v múzeu*. Časť projektu *Živá galéria* sa realizuje v Galérii Jozefa Kollára. Zameriava sa na rozvoj výtvarného vnímania. Jedna z aktivít *Po stopách Jozefa Kollára* umožňuje účastníkom prejsť miestami odkiaľ majster Jozef Kollár (významný banskoštiavnický výtvarník 20. storočia) maľoval svoje diela a zhodnotiť pozitívne i negatívne zmeny daného miesta za posledných približne 50 rokov. Čo nám tu zanechalo baníctvo je časť venovaná poznávaniu už zaniknutej banskej činnosti, banských diel, spôsobov ťažby, života baníkov. Atraktivitu zvyšuje záverečná možnosť ryžovania zlata. Banská Štiavnica sa v minulosti vo svete preslávila aj kvalitnými remeselnými výrobkami, napr. hlinenými fajkami „štiavničkami“. Dnes už na Slovensku zaniknuté fajkárske remeslo je jedným z mnohých, ktoré ožívajú v rámci projektu *Škola v múzeu - Hráme sa na remeselníkov*. Tiež je snahou znovu dostať do povedomia verejnosti pečenie medovníkov z drevených foriem, pečenie oblátok v železných kliešťoch nad ohniskom, maľovanie betlehemských salašov, pradenie a plstenie ovčej vlny, liatie voskových sviečok, využívanie textilného odpadu prostredníctvom tkáčskych a zápästkových techník a mnohé ďalšie.

Jednou z hlavných úloh SBM je zbierkotvorná činnosť. Mnohé z ponúkaných predmetov sú však v múzeu už zastúpené, resp. svojím charakterom nie sú vhodné pre prijatie do zbierok múzea. S cieľom znížiť likvidáciu podobných predmetov vo forme odpadu, organizuje SBM počas letnej turistickej sezóny návštevníkmi obľúbený bazár (ne)potrebných vecí pod názvom *Haraburdy*.

Toto je stručný náčrt aktivít, ktorými SBM zachované prírodné a kultúrne dedičstvo banskoštiavnického regiónu sprostredkúva súčasným generáciám, s cieľom zachovať ich aj pre generácie budúce.

Anna Ďuricová

Slovenské banské múzeum B. Štiavnica

Foto: autorka

Pletenie podušiek zápästkovou technikou zo starých handier

„dýchajú“ banickou minulosťou. SBM je jedným z dôležitých ochrancov a šíriteľov tohto vzácného historického a prírodného dedičstva. V súčasnosti je v jeho správe 10 historických objektov, ktoré spolu s ďalšími architektonickými celkami tvoria súčasť mestskej pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica. Zároveň uchováva a ochraňuje bohatý a jedinečný zbierkový fond s takmer 100 000 zbierkovými predmetmi. Tieto sú čiastočne prezentované v súčasných siedmich expozičných celkoch: Banské múzeum v prírode - banský skanzen a náučná geologická expozícia, Starý zámok - umelecko-historická expozícia, Nový zámok - expozícia protitureckých vojen, Bergergericht - expozícia hornín a minerálov, Galéria Jozefa Kollára - expozícia starého a súčasného umenia, Kammerhof - expozícia baníctva a banskej techniky, Glanzenberg - dedičná štôlna. Každá z expozícií, jednak situovaná v jednotlivých historických objektoch, jednak svojím obsahom ponúka množstvo infor-

Pokus o obnovu výroby hlinených fajok